

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

VÄLJASPOOL KODU OSUTATAV ÜLDHOOLDUSTEENUS Juhend kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöö ametnikule

2020

KOV NÕUSTAMISÜKSUS

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Europe Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tulevikufonds

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
1. Teenuse eesmärk ja sisu.....	4
2. Teenusesaajate sihtgrupid	5
3. Teenuseosutajad.....	6
4. Teenuse korraldamine.....	7
4.1. Taotluse menetlemine	7
4.2. Abivajaduse ja maksevõime hindamine.....	7
4.3. Ülalpidajate ja eestkostjate maksevõime hindamine.....	9
4.4. Kohaliku omavalitsuse roll eestkostjana	10
4.5. Elukoht ja viibimiskoht üldhooldusteenusele asumisel.....	12
5. Teenusele suunamine	12
6. Üldhooldusteenuse lõpetamine ja tagasiside küsimine.....	13
7. Hea teada.....	13

Sissejuhatus

Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse (edaspidi *üldhooldusteenus*) juhend on soovituslik materjal kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajale, et saada oma töös vajalikku tuge ja juhiseid. Juhend kirjeldab tööprotsesse üldhooldusteenuse korraldamisel ning välja on toodud praktilised nõuanded, mida omavalitsused saavad soovi korral kasutada abistava materjalina.

Soovitav on tutvuda üldjuhendiga „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses“. Üldjuhend käsitleb teemasid, mis on kohaliku omavalitsuse korralduskohustuse osaks: kohaliku omavalitsuse kohustused sotsiaalteenuste korraldamisel, abiandmise põhimõtted, sotsiaalteenuse määrus kohalikus omavalitsuses, abivajaduse hindamine ja sellele vastava abi korraldamine, haldusmenetlus teenuse määramisel, maksevõime ja ülalpidamiskohustuste hindamine. Eelpool kirjutatud teemasid antud juhendis ei käsitleta või käsitletakse põgusalt.

Tegemist on nõ elava dokumendiga, mida vastavalt ühiskonnas ja sotsiaalhoolekandes toimivatele arengutele järjepidevalt kaasajastatakse. Ootame lugejatelt tagasisidet ja ettepanekuid Sotsiaalkindlustusameti kvaliteediosakonna KOV nõustamisüksusele.

Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse juhendi koostamise aluseks on järgnevad õigusaktid: Eesti Vabariigi Põhiseadus (PS), sotsiaalhoolekande seadus (SHS), sotsiaalseadustiku üldosa seadus (SÜS), perekonnaseadus (PKS), puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus (PISTS), võlaõigusseadus (VÕS), rahvastikuregistri seadus (RRS), haldusmenetluse seaduse (HMS), kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (KOKS).

1. Teenuse eesmärk ja sisu

Üldhooldusteenuse eesmärk on turvalise keskkonna ja toimetuleku tagamine **täisealistele inimestele**, kes terviseseisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes **ajutiselt või püsivalt iseseisvalt** toime tulla (SHS § 20 lg1).

SHS § 20 lg 2 ja lg 3 sätestavad, et üldhooldusteenuse osutamisel tagab teenuseosutaja teenuse saajale hooldustoimingud ja muud toetavad ning toimetulekut tagavad toimingud ja teenused, mis on määratletud hooldusplaanis. Teenuse täpsem sisu lepitakse kokku teenust saava inimese, teenuseosutaja, kohaliku omavalitsuse, vajadusel tervishoiuteenuse osutaja ja abivajaja lähedaste vahel.

Kui inimesele osutatakse üldhooldusteenust **ööpäevaringselt**, peab teenuse osutaja teenuse saajale tagama ka majutamise ja toitlustamise. Olenevalt inimese abivajadusest võib vajalik olla kas pikema perioodi jooksul osutatav ajutine ööpäevaringne hooldus ehk intervallhooldus või päevahoid.

Intervallhooldus on mõeldud inimese vajaduste ja funktsionaalse võimekuse taastamiseks peale haigust või lisaturvalisuse ja kõrvalabi vajaduse tagamiseks. Lisaks on intervallhooldus mõeldud mitteformaalsele hooldajale, näiteks pereliikmele või lähedasele, puhkuse võimaldamiseks.

Päevahoidu ehk päevast üldhooldusteenust võivad vajada isikud, kes öisel ajal on suutelised iseseisvalt hakkama saama oma kodus või on öisel ajal tagatud hooldus ning järelevalve mitteformaalse hoolduse, nt lähedaste abi kaudu.

Üldhooldusteenusel tuleb järgida SHS § 3 kvaliteedipõhimõtteid, mille keskmes on isikukesksus. Samuti peab arvestama inimese ajas muutuvate vajadustega.

Toetava materjalina on koostatud [väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kvaliteedijuhis](#). Ühtne arusaam üldhooldusteenuse kvaliteedist on aluseks teenuste arendamisel ja -pakkumisel, nii poliitika kujundajatele, valdkonna arendajatele, rahastajatele, teenuseosutajatele kui ka teenuse kasutajatele.¹

¹ Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kvaliteedijuhis. https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Sotsiaalteenused/Kvaliteet/väljaspool_kodu_osutatava_uldhooldusteenuse_kvaliteedijuhis.pdf

2. Teenusesaajate sihtgrupid

Teenuse sihtgrupiks on täisealised inimesed, kes vajavad püsivalt või ajutiselt igapäevaeluks vajalike toimingute sooritamisel ja enesehooldamisel kõrvalabi sellisel määral, et kodu kohandamisest või koduteenusest inimese toimetuleku ja turvalisuse tagamiseks ning elukvaliteedi säilitamiseks ei piisa.² Teenus jaguneb ööpäevaringseks üldhooldusteenuseks (teenust pakutakse ööpäevaringselt hoolekandeesutuses) ja päevaseks üldhooldusteenuseks (päevahoiuteenus).

Inimese kõrvalabi vajadus tuleneb üldjuhul inimese puudulikust tegevusvõimest igapäevaelus toime tulemiseks vajalike tegevuste sooritamiseks, mille taga on omakorda inimese füüsilise või vaimse tervise probleemid (liikumise- või meelega, krooniline haigus, vaimse tervise häired jne).

Ajutiselt võivad üldhooldusteenust vajada inimesed, kelle kõrvalabi vajadus on tingitud muutuvast tervises seisundist või kelle elukeskkond ajutiselt ei võimalda kodus toime tulla, näiteks lähedased ei saa teatud perioodi jooksul oma lähedast hooldada haiguse või töö tõttu või vajadusest puhata hoolduskoormusest.³

Enese eest hoolitsemise tähistamiseks kasutatakse rahvusvahelist lühendit ADL (Activities of Daily Living), mis otsetõlkes tähendab igapäevategevusi, kuid mis loetakse enese eest hoolitsemise sünonüümiks. ADL jagatakse lähtuvalt tegevuste olulisusest ja keerukuse astmest kaheks suureks grupiks:

- ✓ BADL (Basic Activities of Daily Living) ehk igapäeva põhitegevused,
- ✓ IADL (Instrumental Activities of Daily Living) ehk teatud vahendi või instrumendi kasutamist nõudvad igapäevategevused.

Üldhooldusteenusel oleva inimese puhul on tema hooldusvajadus suur ja ta vajab üldjuhul abi BADL põhitegevustes. Igapäeva põhitegevused (BADL) on igale inimesele kõige tähtsamad ja isiklikumad tegevused, mille sooritamine annab esimese sõltumatuse ja vabadustunde ise oma elu määrata. Siia kuuluvad tegevused, mille sooritamine on eelkõige vajalik elus püsimiseks ning mille osas inimest on vaja tema abivajaduse tõttu toetada. Näiteks: söömine, riietumine, WC-toimingud, pesemine (keha pesemine kaelast varvasteni), liikumine/siirdumine (vahemaade läbimine/asendivahetus).⁴

² Sotsiaalhoolekande seaduse seletuskiri, lk 22. <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/aef50e8c-3583-465d-941a-744e0631fee1/Sotsiaalhoolekande%20seadus>

³ Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus. Lisa. Teenuse kirjeldamise soovituslik vorm, lk 1. https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/valjaspool_kodu_osutatav_uldhooldusteenus-ok_1.pdf

⁴ Tegevusjuhendaja käsiraamat, lk 90-95. https://intra.tai.ee/images/prints/documents/130156046355_Tegevusjuhendaja_kasiraamat_est.pdf

3. Teenuseosutajad

Teenuse osutaja võib olla füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik või kohalik omavalitsus. SHS § 151 p 4 sätestatult peab üldhooldusteenuse osutamiseks olema tegevusluba (nii ööpäevaringsel üldhooldusteenusel, kui ka päevahoiu ehk päevasel üldhooldusteenusel). SHS § 152 kohaselt väljastab üldhooldusteenuse tegevusloa Sotsiaalkindlustusamet.

Tegevusloa taotluses esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud andmetele järgmised andmed:

- ✓ nende inimeste arv, kellele taotleja soovib tegevuskohas teenust osutada;
- ✓ esmase tegevusloa taotlemise korral hooldustöötajate kirjalik nõusolek tegevusluba taotleva teenuse osutaja juurde tööle asumiseks.

Üldhooldusteenuse osutamiseks antakse tegevusluba, kui:

- ✓ tegevusloa taotleja ja teenus, mida kavatakse osutama hakata ning hooldustöötajad ja nende kvalifikatsioon vastavad SHS-s teenusele, teenuseosutajale ja teenust vahetult osutavale isikule sätestatud nõuetele;
- ✓ teenuse osutamise koht vastab rahvatervise seaduse alusel kehtestatud tervisekaitse nõuetele;
- ✓ teenuse osutamise koht vastab tuleohutusnõuetele (SHS § 153).

Üldhooldusteenuse osutaja tegevusloale lisatakse järgmised kõrvaltingimused:

- ✓ maksimaalne inimeste arv, kellele on lubatud samal ajal teenust osutada;
- ✓ tegutsemiseks lubatud tegevuskoht (SHS § 154).

Sotsiaalhoolekande seaduse § 157 lõige 1 kohaselt teostab riiklikku järelevalvet üldhooldusteenuse osutajatele sätestatud nõuete täimise üle Sotsiaalkindlustusamet.

Tulenevalt SHS § 21 lg 2 koostab teenuseosutaja koostöös teenuse saajaga või juhul, kui teenuse saaja pole kontaktne, teenuse rahastajaga 30 päeva jooksul teenuse osutamise alustamisest arvates inimesele **hooldusplaani**. Tulenevalt SHS § 21 lg1 kohaselt määrab KOV kindlaks inimese kõrvalabivajadusest tulenevad toimingud, mille edastab teenuseosutajale ja mis on hooldusplaani koostamise üheks osaks. Hooldusplaani koostamisel hinnatakse hooldusvajaduse kõrval ka tervishoiuteenuse vajadust. Hinnangu tervishoiuteenuse vajadusele annab vastava kvalifikatsiooniga tervishoiutöötaja.

Hooldusplaani võib vaadelda kui tegevuste ja toimingute protsessi, mis on eelduseks nii inimese, hooldajate kui ka teiste spetsialistide omavaheliseks koostööks. Hooldusplaani tuleb vormistada selliselt, et kõik osapooled saaksid aru plaani sisust, sh püstitatud eesmärkidest, tööjaotusest ja tegevuspõhimõtetest.

Hooldusplaani koostamisel tuleb välja selgitada inimese säilinud vaimsed ja füüsilised võimed, sotsiaalne võrgustik ja eelneva eluga seotud olulised eluetapid, tegevused (meelistegevused) jms. Saadud informatsioon võimaldab sõnastada hooldusplaanis eesmärgid ja tegevused teenuse kasutamise perioodiks.

Hooldusplaani tulemuste hindamine tuleb läbi viia inimese seisundi muutumisel või vähemalt üks kord poolaastas. Hindamisele on lisaks personaliile kaasatud inimene ja/või tema pereliige või eestkostja ning vajadusel teenuse rahastaja.

Inimene võib vajada lisaks hooldusteenusele teisi tervishoiu- ja hoolekandeteenuseid. See tähendab, et inimesele tuleb vajadusel osutada ka muid tema toimetulekut arendavaid, säilitavaid, elukvaliteeti toetavaid ja parandavaid tegevusi- ja teenuseid. Hooldusplaanis kokkulepitud tegevused vaadatakse üle vähemalt kord aastas.

Kui selgub, et inimese seisund või olukord on muutunud, algselt kogutud info oli puudulik või valitud meetmed ei vastanud inimese vajadustele, tuleb plaani korrigeerida. Samuti tuleb hooldusplaani üle vaadata, kui inimene satub haiglaravile ja naaseb teenusele. Hooldusplaani hindamise käigus on mõistlik panna paika järgmise hindamise kuupäev.

4. Teenuse korraldamine

4.1. Taotluse menetlemine

Üldhooldusteenuse määramise menetlemise protsessile kohaldatakse HMS, SÜS-i, SHS-i, ja KOKS-st tulenevaid sätteid.

- ✓ Teenuse taotlemiseks pöördub inimene kohaliku omavalitsusse. Pöördujaks võivad olla pereliikmed, lähedased või teised inimesed, kes on märganud inimese abivajadust.
- ✓ Inimesel on võimalus pöörduda omavalitsuse poole talle mugavaimal viisil, st peale paber kandjal esitatud avalduse ka elektrooniliselt, telefonitsi või mistahes muus vabas vormis. Suuliselt esitatud avaldus tuleb sotsiaaltöötajal protokollida ja võtta menetlusse.
- ✓ Avaldajalt võib küsida ainult selliseid isikuandmeid, mida on vaja taotluse menetlemiseks.

Kohaliku omavalitsuse kohustuseks on üldhooldusteenuse korraldamine oma elanikele. Korraldamine hõlmab endas kolme olulisemat tegevust:

- 1) selgitada välja inimese tegelikule abivajadusel vastav abi,
- 2) tagada, et vajalik teenus oleks inimesele kättesaadav,
- 3) vajadusel osaleda teenuse rahastamisel.

On oluline välja tuua, et sageli eeldatakse, et kohaliku omavalitsuse kohustus teenust korraldada on vaid juhul, kui inimene ise või tema pere seda ise korraldada või rahastada ei suuda. Tegelikult see nii ei ole, vaid kohalikul omavalitsusel tuleb igal juhul inimest ja peret teenuse saamisel ning vajadusel ka rahastamisel abistada

Täpsemat loe „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses üldjuhendist“ ptk 2.⁵

4.2. Abivajaduse ja maksevõime hindamine

SHS §15 kohaselt selgitab KOV välja abi saamiseks pöördunud inimese abivajaduse ja sellele vastava abi. Abivajaduse väljaselgitamisel lähtutakse terviklikust lähenemisest inimese abivajadusele, arvestades tema toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid.

Seega on KOVil kohustus välja selgitada kõigi nende inimeste abivajadus, kes on tema poole pöördunud või kellest on KOVile teada antud. Seda ka juhul, kui teenust rahastavad lähedased.

⁵ Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses, üldjuhend,

Inimene ei pea teadma, millist teenust tal vaja on. Terviklik hindamine on oluline nii inimesele kui kohalikule omavalitsusele, sest see loob eelduse, et abivajajale leitakse võimalikult sobiv lahendus. Sobiv abi aitab ennetada uute probleemide tekkimist ja vähendab abivajaja sõltuvusse jäämist omavalitsuse poolt pakutavast abist. Seega tõhustab terviklik abivajaduse hindamine abistamise tulemuslikkust ja vähendab pikas perspektiivis abistamisele minevaid kulusid.⁶

Tulenevalt SHS § 3 lõike 1 punktist 1 on üheks sotsiaalhoolekande aluspõhimõtteks, et abi andmisel lähtutakse **esmajärjekorras inimese tegelikust abivajadusest**. Abi andmisel tuleb valida abimeede, mis parimal moel vastab inimese tegelikele vajadustele. Samuti sätestab SHS § 12 lõige 1, et **sotsiaalteenuste osutamisel tuleb arvestada inimese taht**, mistõttu tuleb võimalusel arvestada ka teenust vajava inimese soovidega, näiteks hoolekandeasutuse asukoha valikul vms. Kui abivajava inimese vajadusest tulenevalt on kõrgema hinnaga teenuse osutamine põhjendatud, siis ei tohi ka hind olla takistuseks. Kohalikku eelarvet planeerides tuleb arvestada, et kõik inimesed peavad saama neile seaduses ette nähtud teenuseid. Kui eelarveaasta jooksul aga selgub, et raha on vaja prognoositust rohkem, on omavalitsusel võimalik koostada lisaelarve.⁷

Kui KOV on välja selgitanud, et inimene vajab üldhooldusteenust, peab ta kindlaks tegema kas ja kui palju on inimene võimeline ise üldhooldusteenuse eest tasuma.

KOV teeb kindlaks:

- ✓ kui palju sellele inimesele osutatav üldhooldusteenus maksab (teenuse hind);
- ✓ kui palju on inimene võimeline teenuse eest tasuma, arvestades tema ja tema ülalpidajate majanduslikku olukorda (abivajaja ja tema perekonna tasumisvõime);
- ✓ kas ja kui palju teenuse maksumusest tuleb kohalikul omavalitsusel võtta enda kanda.⁸

Juhul kui inimene vajab abi teenuse eest tasumisel, siis tuleb tema omaosaluse määramisel arvestada, et see oleks proportsionaalne tema tegeliku sissetulekuga. Inimesele peab jääma mingi summa isiklikuks kasutamiseks, ja juhul kui ta teisiti ei soovi.

KOV võib kehtestada vaid selliseid sotsiaalteenuse eest võetava tasu tingimusi ja suurust, mis võimaldab abivajajal seda tasuda. Abivajaja ressursside hulka saab **arvestada tema igakuised sissetulekud, nt pension, võimalust oma vara realiseerida (üürida, müüa, võlad sisse nõuda jms) ja saada oma ülalpidajatelt elatist**.

KOVil ei ole õigust nõuda inimese kodu maha müümist kui sinna jäävad elama tema teised pereliikmed, eelistama peab, et inimene eelkõige rendib oma vara välja kui et müüb selle maha. KOV peab abistama ja nõustama inimest vajadusel nende toimingute teostamisel.⁹

Vara realiseerimist soovitades tuleks kaaluda:

- ✓ kui kaua inimene üldhooldusteenust võib hinnanguliselt vajada;
- ✓ kui suur on teenuse eest tasumiseks vajalik summa;

⁶Sotsiaalhoolekande seaduse seletuskiri lk 19. <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ae50e8c-3583-465d-941a-744e0631fee1/Sotsiaalhoolekande%20seadus>

⁷Õiguskantsleri taotlus tunnistada Narva linnas kohustuslikke sotsiaalteenuseid reguleerivad määrused kehtetuks põhiseadusvastases osas, p 28 ja 29. Arvutivõrgus: https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Taotlus%20tunnistada%20Narva%20linnas%20kohustuslikke%20sotsiaalteenuseid%20reguleerivad%20m%C3%A4%C3%A4rused%20kehtetuks%20p%C3%B5hiseadusvastases%20osas.pdf

⁸Ploom, K. Sarapuu, A. Abivajaja omaosalus sotsiaalteenuse eest tasumisel. (2017).

<https://www.oiguskantsler.ee/et/%C3%B5iguskantsleri-n%C3%B5unikud-kristi-ploom-ja-angelika-sarapuu-abivajaja-omaosalus-sotsiaalteenuse-est>

⁹Lextal. Ülalpidamiskohustuse analüüs. https://www.riigikantslei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/hoolduskoormus/ulalpidamiskohustuse_analuus.pdf

- ✓ kas tegemist on inimesele hädavajaliku varaga, nt kodu, kus abivajav inimene või tema lähedane elab;
- ✓ milline on vara realiseerimise võimalikkus ja otstarbekus, nt ühis- või kaasomandis vara on keerulisem müüa või üürile anda; samuti vara väärtus ja sellest müügist saadav tulu, arvestades varal lasuvaid kohustusi;
- ✓ millised on vara säilitamisega kaasnevad kulud, nt kommunaalkulud, vara säilitamise ja järelevalveta jäämisega kaasnevad kulud.

Vara olemasolul, mida oleks võimalik üürida või müüa tulu saamiseks, tuleb arvestada ajaga, mis selleks kulub. Selle aja jooksul ei tohiks inimene ilma teenuseta jääda või jätta kulud selle inimese kanda, kes ei oleks selleks kohustatud (eestkostja) või ülalpidajatele, kui neil ei ole maksevõimet. Eestkostetava vara saab eestkostja üürida või müüa üksnes kohtu loal, mistõttu tuleb ka kohtumenetlusele kuluva ajaga arvestada. Kui selle aja jooksul puudub hooldust vajaval inimesel teenuse eest maksmise võimekus nõutavas suuruses, siis tuleks see võtta omavalitsuse kanda, et kindlustada abivajajale teenuse saamine. Tulude tekkimisel on omavalitsusel võimalik inimese maksevõime ümber hinnata.

Üksi elava pensionäri toetust ei tohi arvestada üldhooldusteenuse eest makstava omaosaluse hulka. Kui üksi elava pensionäri toetus arvestatakse üldhooldusteenuse eest makstava omaosaluse hulka, vähendab see kohalike omavalitsuste rahalist koormust. See ei ole aga pensionäri antava toetuse eesmärk. Riigikogu nägi üksi elava pensionäri toetuse loomist kui vaesust vähendavat meetet ning seda ei arvata ka toimetulekutoetuse määramisel inimese sissetulekute hulka. Järelikult ei ole õige ega seaduslik kasutada seda raha kohaliku omavalitsuse kulude vähendamiseks. Üksi elavad pensionärid peavad saama toetust täies ulatuses ning sellelt ei tohi kinni pidada muu hulgas üldhooldusteenuse tasu. Vastasel korral ei paranda toetus pensionäride, vaid kohalike omavalitsuste majanduslikku olukorda.¹⁰

Ka puudega vanaduspensioniealise inimese toetust ei tohi automaatselt arvestada üldhooldusteenuse eest makstava omaosaluse hulka. Tulenevalt PISTS § § 7¹ lg-st 1 makstakse puudega vanaduspensioniealise inimese toetust igakuiselt keskmise, raske või sügava puudega vanaduspensioniealisele inimesele puudest tingitud lisakulude hüvitamiseks. Tegemist on inimesele makstava toetusega, mida inimene võib kasutada oma äranägemise järgi. Seega inimesel on õigus valida, kas ta on nõus oma toetuse andma sotsiaalteenuse omaosaluse katteks või mitte.

Täpsemalt loe „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses üldjuhend“ ptk 1.5 ja 1.6.¹¹

4.3. Ülalpidajate ja eestkostjate maksevõime hindamine

Teenuse saajalt tasu võtmisel saab KOV hinnata üksnes **abivajaja maksevõimekust. Tasu maksmise nõuet ei saa aga otse panna ülalpidajatele.** Arvestada tuleb, et kuna KOVil on õigussuhe teenuse saaja, mitte aga tema seadusjärgsete ülalpidajatega, siis ei saa KOV ka ülalpidajatelt teenuse eest tasumist nõuda. Seega, kui abivajaja seadusjärgsed ülalpidajad keelduvad põhjendamatult teenuse eest tasumast, on kohalikul omavalitsusel ikkagi kohustus inimese vajadusele vastav teenus tagada ning inimest abita jätta ei tohi. Sellisel juhul võtab KOV seadusjärgse ülalpidaja kohustuse üle, tasudes ise teenuse maksumusest puudujääva osa (s.t kohalik omavalitsus täidab abi vajava inimese ülalpidamise kohustust). Ülalpidaja eest täidetud kohustuse osas tekib kohalikul omavalitsusel tagasinõudeõigus ning ta saab nõuda

¹⁰ Üksi elava pensionäri toetuse arvestamine hooldekodutasu omaosaluse hulka. 29.01.2018 nr 7-8/180096/1800457. https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/%C3%9Cksi%20elava%20pension%C3%A4ri%20toetuse%20arvestamine%20hooldekodutasu%20omaosaluse%20hulka.pdf

¹¹ Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses, üldjuhend,

kohustuse täitmiseks tehtud kulutuste hüvitamist mh võlaõigusseaduse (VÕS) käsundita asjaajamise sätete alusel, arvestades sealjuures ka PKS §-s 102 sätestatut.¹²

Ülalpidamiskohustus, mida KOV korraldatava teenuse eest tasu võtmisel saab arvesse võtta, on üksnes abikaasadel, ülanejatel ja alanejatel sugulastel.

Kui abivajajale on määratud eestkostja, siis sellisel juhul tuleb arvestada, et eestkostja ei ole eestkostetava ülalpidaja, kui ta ei kuulu PKS § 96 sätestatud ülalpidamist andma kohustatud isikute hulka. PKS § 206 lõikes 1 sätestatud eestkostja kohustus hoolitseda selle eest, et eestkostetav saaks vajalikul määral ravi- ja sotsiaalteenuseid, ei tähenda eestkostjal lasuvat ülalpidamiskohustust ehk eestkostja kohustust tasuda sotsiaalteenuse eest eestkostja enda sissetulekutest ja varast. Eestkostja kohustus hoolitseda sotsiaalteenuste saamise eest tähendab, et ta seadusliku esindajana esitaks vajalikud taotlused teenuste või toetuste saamiseks, tasuks eestkostetava sissetulekust või varast saadavast tulust üldhooldusteenuse eest tasu omavalitsuse poolt määratud ulatuses. Kui abivajava eestkostetava vahenditest ei piisa sotsiaalteenuse eest maksmiseks, siis peab puudujääva osa katma abivajaja eestkostetava rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne KOV (SHS § 5). Seda kohustust ei saa KOV jätta teiste (sh eestkostja, tulevase pärija või nende elukohajärgse omavalitsuse) kanda.

Teenuse korraldamisel tuleb tagada teenust vajavate inimeste ja nende ülalpidajate võrdne kohtlemine. Näiteks ei ole seadusandluses (SHS § 3 lõike 1 punktiga 1, § 5 lõikega 1, § 15 lõikega 1, § 20 lõikega 1, PKS § 100 lõikega 1 ning PS §-ga 3, §-ga 12 ja § 154 lõikega 1) antud KOVidele õigust üldhooldusteenuse korraldamisel seada eelisjärjekorda abivajajaid, kellel ülalpidajaid ei ole. Ülalpidajateta abivajajatele teenuse võimaldamine eelisjärjekorras riivab tugevalt ülalpidajatega abivajajate õigusi.

Ülalpidajatel ei ole kohustust täisealist abivajajat isiklikult hooldada ega vajalikke sotsiaalteenuseid korraldada, teenuste korraldamine on omavalitsusüksuse ülesanne.

Kui inimene vajab üldhooldusteenust, tuleb omavalitsusüksusel talle seda teenust osutada/või teenuse osutamist korraldada (SHS § 5 lõige 1, § 15 lõige 1, § 20 lõige 1). Kui abivajav inimene jäetakse üldhooldusteenuseta, võib see ohustada tema elu ja tervist ning riivata tema väärikust.

Kohalikul omavalitsusel tuleb abivajavale inimesele teenust osutada sellest sõltumata, kas teenusesaaja või tema ülalpidajad näitavad üles tahet teenuse eest maksta.

Täpsemalt loe „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses üldjuhend“ ptk 4.¹³

4.4. Kohaliku omavalitsuse roll eestkostjana

Eestkoste on reguleeritud perekonnaseaduses (PKS) ja tsiviilkohtumenetluse seadustikus (TsMS) ning selle eesmärk on kaitsta esindusõiguslike vanemateta alaealiste ning piiratud teovõimega täisealiste isikute isiklike ja varalisi õigusi ning huve. Küsimus täisealise isiku teovõime piiratuse tõttu talle eestkoste seadmise vajadusest tekib siis, kui ta ei saa adekvaatselt aru oma tegude tähendusest ning vajab seetõttu abilist, kes seisaks tema huvide eest. Täisealise isiku eestkostevajadus on seotud üksnes tema vaimse tervisega. Täisealise

¹² Vallo Olle. Valdade ja linnade korraldatavate kohustuslike kohalike sotsiaalteenuste probleeme. Juridica 1/2019, lk 30-42.

¹³ Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses, üldjuhend,

isiku teovõime piiratus on faktiline seisund, mille esinemist kohus kontrollib. Seega kohus ei piira isiku teovõimet, vaid tuvastab, et see on piiratud, ja seab vajadusel eestkoste. Eestkostja määramise menetluse eesmärgiks on kontrollida, kas isik on piiratud teovõimega ja kas ta vajab eestkostet, sh tagada vajadusel isiku õiguste ja huvide kaitse. Eestkostja määramiseks tuleb kohtul tuvastada, kas ja millises osas on isiku teovõime piiratud, st millises osas ei suuda isik oma tegudest aru saada või neid juhtida ja vajab eestkostet. Isiku eestkostevajaduse ja selle ulatuse tuvastab kohus asjas kogutud tõendite alusel (Riigikohtu 09.11.2011 määrus nr 3-2-1-87-11). Eestkostja on eestkostetava seaduslik esindaja, kelle tegevusest sõltub suures ulatuses eestkostetava olukord, kuivõrd oma piiratud teovõime tõttu ei ole eestkostetaval reeglina võimalik ise enda huve kaitsta. Samas on äärmiselt oluline, et eestkoste seataks vaid selles ulatuses, milles see on hädavajalik ehk selles ulatuses, milles isikul endal teovõime puudub. Isiku teovõime täielik puudumine peaks olema erandjuhtum.¹⁴

Eestkostja ülesannete täitmisel on valla- või linnavalitsusel seadusest tulenevad eestkostja õigused ja kohustused (PKS § 176 lg 1). KOV saab eestkostja ülesannete täitjana perekondlikesse suhetesse sekkuda avaliku võimu kandjana avalike huvide kaitseks (PS § 26). Selline eestkostja ülesannete täitmine on ette nähtud ajutisena, kuni isikule kohtu poolt eestkostja määratakse. KOV peab seega võimalikult kiiresti eestkostet vajavale isikule eestkostja määramiseks kohtusse avalduse esitama, et tagada eestkostetava huvide maksimaalne kaitse. Võimalusel peaks alati eelistama KOV-i asemel eestkostjana füüsilist isikut või sobiva füüsilise isiku puudumisel juriidilist isikut. Kui aga sobivat füüsilist või juriidilist isikut ei leita, määratakse eestkostjaks KOV, millega eestkostetav on kõige tugevamalt seotud. Eestkostetav on kõige tugevamalt seotud muu hulgas selle KOV-iga, kust ta pärit on, kus ta on suurema osa ajast elanud, millega ta on säilitanud olulised sidemed, kus asuvad tema lähedased või vara või kus on tema rahvastikuregistrijärgne elukoht (PKS § 176 lg 2 ja § 205 lg 3).¹⁵

Eestkostetava teenusele suunamisel tuleb silmas pidada inimese vaba taht **üldhooldusteenuse saamiseks.** Inimese teenusele toimetamine vastu tema tahtmist ei ole õiguspärane. Eestkostja nõusolek ei asenda eestkostetava nõusolekut st eestkostja ei saa oma eestkostetavat tema tahte vastaselt teenusele paigutada. Rohkem saab lugeda Justiitsministeeriumi koostatud [eestkoste juhendmaterjalist](#).

KOV eestkostjana ei saa üle anda oma vastutust ja kohustusi teenuseosutajale. Eestkostel olevate inimeste tegevuse tagajärgede eest on KOVil piiratud vastutus. Näiteks vastutab KOV eestkostetava poolt teisele isikule õigusvastaselt tekitatud kahju eest, kui ta ei tõenda, et ta on teinud kõik, mida temalt saab mõistlikult oodata, et ära hoida eestkostetava poolt kahju tekitamist (VÕS § 1053 lg 5).

KOV eestkostel oleva inimese teenusele suunamisel võib vajadusel eestkostetava isikutunnistuse temaga kaasa anda, kuid **allkirjastamist võimaldavad tuvastusvahendeid (PIN-koodid) ei tohi anda teenuseosutaja käsutusse**, kuna teenuseosutaja ei ole inimese eestkostja. Samuti ei saa teenuseosutaja olla inimese pangakonto käsutaja. Eestkostetava pangakaarti võib teenuseosutaja töötaja kasutada üksnes ulatuses, milles on eestkostjaga kokku lepitud. Eestkostjal on õigus volitada üksikuid väiksemaid tehinguid tegema teenuseosutaja töötajat. Ta ei pea iga tehingu tegemiseks ise kohale tulema. Iga sotsiaalteenuse eesmärk on inimese iseseisva toimetuleku soodustamine, mistõttu **ka teenuseosutaja ülesanne on toetada eestkostel olevaid inimesi iseseisvate otsuste tegemisel.** Üldhooldusteenusel viibiva **eestkostel oleva inimese õigusi võib piirata ainult kohtumääruses lubatud ulatuses.** Teenuseosutaja ja eestkostja peavad teavitama kohtunikku, **kui inimene ei vaja enam eestkostet**

¹⁴ Eestkoste juhendmaterjal. https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/eestkoste_22.08.2019.pdf

¹⁵ Eestkoste juhendmaterjal. https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/eestkoste_22.08.2019.pdf

4.5. Elukoht ja viibimiskoht üldhooldusteenusele asumisel

Rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadress on õigusliku tähendusega aadress. Inimese elukoha aadress rahvastikuregistris on aluseks riigi ja KOVi toetuste, teenuste ja hüvede määramisel. **Inimese elukoht ja viibimiskoht on erinevad terminid.** Rahvastikuregistris saab inimesel olla samaaegselt kehtiv elukoha ja viibimiskoha aadress. Need aadressid võivad olla erinevad. RRSi § 70 lõike 2 punktis 2 on sätestatud piirang, mille kohaselt **isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi muutmise aluseks ei ole isiku asumine või paigutamine ööpäevaringset sotsiaalteenust osutavasse hoolekandetasutusse.** Kui inimesel puudub rahvastikuregistris elukoha aadress saab inimene pöörduda oma elukoha järgse omavalitsuse poole ja taotleda elukohaandmete kandmist rahvastikuregistrisse.

Hoolekandetasutus võib ise teavitada inimese endist elukohajärgset omavalitsust elukoha aadressi puudumisest. Teate saamisel on KOVi võimalus registreerida inimese elukoht KOVi algatusel omavalitsuse täpsusega.

Kui rahvastikuregistrisse on kantud inimese viibimiskoha aadress, tähendab see, **et inimene viibib rohkem kui 3 kuud näiteks hoolekandetasutuses.** Viibimiskoha rahvastikuregistrisse kandmise eesmärk on aktuaalse info saamine inimese asukoha kohta. Põhjalikumalt saab sellest lugeda Siseministeeriumi saadetud infokirjast [viibimiskoht ja elukoht hoolekandetasutuses](#).

Täpsemalt loe „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses üldjuhend“ ptk 2.5.¹⁶

5. Teenusele suunamine

Kui KOV on selgitanud välja, et inimene vajab üldhooldusteenust, tuleb see talle mõistliku aja jooksul ka tagada. Otsus teenuse võimaldamise kohta tuleb teha 10 tööpäeva jooksul (SÜS § 25 lg 1). Kui mõistliku aja jooksul sobivat teenuse kohta ei leita, tuleb KOVi inimese abivajadus katta alternatiivsete abimeetmetega (pakkuda päevasel ajal päevahoiuteenust, sellele lisaks koduteenust koos isikhoolduskomponendiga vms).

Kohalik omavalitsus koostab koostöös teenust saava inimese ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku turvalisuse ja toimetuleku hooldusteenuse kasutamise ajal.¹⁷

Haldusaktis sätestatakse kõik teenusega seotud asjaolud: teenuse sisu, teenuse saaja ja tema ülalpidajate poolt makstava teenuse tasu suuruse kohta, muud toetavad abimeetmed abivajavale inimesele, tähtajad, sh ka vaide esitamise tingimused jms. **Teenuse eest tasumise korra kindlaks määramine haldusaktis on oluline võimalike vaidluste ja väljanõudmiste lahendamisel.** Haldusaktist nähtuks sellega, kas KOV täidab teenuse eest tasumisel enda kohustust (teenuse saaja/ülalpidajad pole võimelised kogu summat maksma) või kolmanda isiku kohustust (teenuse saajal/ülalpidajatel on KOVi hinnangul võimalik teenuse eest tasuda ja KOV täidab ülalpidajate asemel kohustust)¹⁸.

Teenusele suunamine ja teenuse osutamine peab olema registreeritud Sotsiaalteenuste-ja toetuste andmeregistris (STAR, SHS §141-144).

¹⁶ Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses, üldjuhend,

¹⁷ Sotsiaalhoolekande seaduse seletuskiri, lk 23. <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/aef50e8c-3583-465d-941a-744e0631fee1/Sotsiaalhoolekande%20seadus>

¹⁸ L. Arrak, A. Kivioja. Kes kannab eakale vajalike sotsiaalteenuste kulud? Juridica, 2017/5, lk 284.

https://www.juridica.ee/article.php?url=2017_5_kes_kannab_eakale_vajalike_sotsiaalteenuste_kulud_kohaliku_omavalitsuse_ja_perekonna_kohustus

Täpsemalt loe „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses üldjuhend“ ptk 2.¹⁹

6. Üldhooldusteenuse lõpetamine ja tagasiside küsimine

Teenuse osutamise peatamise ja lõppemise alused on sätestatud SÜS-i §-is 18 ja 19. Üldhooldusteenus lõpetatakse näiteks järgmistel juhtudel:

- ✓ inimese abivajadus on vähenenud ja ta ei vaja enam üldhooldusteenust;
- ✓ inimene ei soovi enam teenust, kuid siinkohal tuleb inimest nõustada teiste abimeetmete osas ja vajadusel leida inimesele teda abistav teenus/teenused;
- ✓ teenusesaaja surm.

Üldhooldusteenuse osutamise lõppemisel koostatakse haldusakt.

Täpsemalt loe „Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses üldjuhend“ ptk 2.²⁰

Teenuse lõppedes tuleb teenuse lõpetamine märkida STARis. STARis peab olema kajastatud nii teenusele suunamine ja teenuse lõpetamine.

Teenuse vältel, samuti teenuse lõppemisel on asjakohane küsida teenuse saajalt ja osutajalt tagasisidet (juhul kui inimene on võimeline ja nõus seda andma). Tagasisidestamine võimaldab omavalitsusel hinnata, millised on olnud teenuse osutamise positiivsed mõjud ja/või milliseid vajakajäämisi ilmnes ning vastavalt sellele viia muutusi, mis teenuse sisu ja korraldust tõhustaksid. Tagasiside küsimine võiks muutuda omavalitsustes heaks tavapraktikaks.

7. Hea teada

Liikumisvabaduse piiramine

Üldhooldusteenusel olevat inimest ei tohi **ruumi lukustada** nii, et ta ei saa soovi korral sealt lahkuda. Inimese teenusele suunamise järgselt tuleks kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajal kindlasti jälgida teenuseosutaja juures, et ei toimuks **inimeste liikumisvabaduse piiramist õigusliku aluseta** ning et teenusel olev inimene saaks vajalikku abi. Inimest saab kohustada viibima teatud teenuseosutaja juures (nt hoolekandeesutuses) vaid erandjuhtudel ja kohtuotsusega. Õiguslik alus ei saa tuleneda hoolekandeesutuse sisedokumentidest (kodukorrast). Hooldust vajavate inimeste tahteavalduste arvestamisest saab täpsemalt ülevaate artiklist "[Vabatahtlikkuse põhimõtte üldhooldusteenuse osutamisel](#)".

Inimväarikuse tagamine

Nii KOVil kui teenuse saajal on õigus nõuda teenuseosutajalt inimese hooldusplaani täitmist. Lisaks jälgida, et tagatud oleks inimestel õues viibimine, kohased abivahendid, vabaaja veetmise võimalused. Pöörata tähelepanu, et tagatud oleks inimesele privaatsed hügieeni- ja hooldusprotseduuride teostamise võimalused ning kuidas on lahendatud abi kutsumise süsteem. Siinkohal toome välja [Riigikohtu kohtuotsuse 10.10.2019 nr 1-17-7111](#), mille sisuks on abivajaja ebahügieenilistesse tingimustesse jätmine ja talle abi mitte osutamine keeramisel ning kiirabi kutsumisel.

¹⁹ Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses, üldjuhend

²⁰ Sotsiaalteenuste korraldamine kohalikus omavalitsuses, üldjuhend,

Infot nõuetele, mida tuleb kõigis üldhooldekodudes tingimusteta järgida, leiab [õiguskantsleri ringkirjast üldhooldusteenuse osutajatele](#). Samuti ei ole mingit õigust võtta inimese tahte vastaselt talle kuuluvat eset hoiule. Kui näiteks töötajad võtavad inimese telefoni vastu tema tahtmist hoiule, on tegemist PS § 32 sätestatud omandiõiguse riivega. Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamisel lähtutakse **alati vabatahtlikkuse põhimõttest**.

Ohjeldusmeetmete kasutamine

Üldhooldusteenust saavat inimest ei tohi füüsiliselt (nt tuppa lukustamine) ega mehhaaniliselt (nt kinni sidumine) ohjeldada. Abivajavate inimeste ohjeldamise ebaseaduslikkusest saab täpsemalt lugeda artiklist „[Karistusõiguslik hinnang ohjeldamisele hooldusasutustes](#)“. Keelatud on kasutada teenuse saaja rahutussümptomite leevendamiseks tema tahte vastaselt ravimeid. Ravimitega seoses on oluline meeles pidada ja sotsiaaltöötajal jälgida, et kõik inimese kaasavõetud ravimid tuleb teenusepakkujal dokumenteerida kui inimese isiklikud asjad. Samuti tuleb dokumenteerida hiljem lähedaste poolt toodud ravimid (ravimi nimetus, kogus, toomise kuupäev, vajadusel ravimi määranud arsti andmed ja kasutamisujuhised), sest iga ravimi hankimine peab olema dokumentaalselt tõendatud. Inimese lahkumisel teenuselt tuleb need inimesele kaasa anda. Rohkem saab lugeda Ravimiameti poolt koostatud [juhendis hooldekodudes ravimite käitlemiseks](#).

Omaosaluse määramine

Otsustades, et KOV katab osaliselt üldhooldusteenuse kulud, tuleb ühtlasi võtta seisukoht, kas inimene peaks tasuma teenuse eest kõikide oma sissetulekutega või peaks talle jääma mõnevõrra raha isiklikuks kasutamiseks. Juhise koostajate soovitus on jätta inimesele teenusel viibides raha isiklikuks kasutamiseks. Samal seisukohal on ka õiguskantsler ning selle kohta saab lugeda täiendavalt K. Mulleri ja M. Allikmetsa artiklist "[Üldhooldekodu kulude katmine](#)". Abivajajalt teenuse eest võetava tasu määramisel peab KOV lähtuma konkreetsest juhtumist ja tegelikest asjaoludest. Otsuse kujundamisel on võimalik lähtuda [Lextal. Ülalpidamiskohustuse analüüsist](#) ja selle pinnalt tehtud soovitustest KOVidele. Abivajaja omaosaluse kohta sotsiaalteenuse eest tasumisel saate soovi korral lisaks lugeda artiklist K. Ploom ja A. Sarapuu artiklist „[Abivajaja omaosalus sotsiaalteenuse eest tasumisel](#)“ | [Õiguskantsler](#).

MRSA ja ESBL

On juhtumeid, kus üldhooldusteenuse osutaja soovib lõpetada teenuse osutamise lepingu inimesega, kellel on diagnoositud metitsilliinresistentne stafülokokk ehk MRSA või ESBLi ehk laiendatud toimega beetalaktamaasi produtseerivad bakterid.

Metitsilliinresistentseks nimetatakse stafülokokki siis, kui tavapärasemad stafülokoki raviks kasutatavad antibiootikumid selle vastu enam ei toimi. See tähendab, et bakter on muutunud nende antibiootikumide suhtes resistentseks. Laiendatud toimega beetalaktamaasi (Extended-Spectrum Beta-Lactamase) ehk ESBLi produtseerivad bakterid võivad põhjustada raskesti ravitavaid infektsioone. Beetalaktamaasi valgu toimel ei mõju paljud antibiootikumid infektsioonidele ning seetõttu võib nende ravi olla pikk ja keeruline.

Enamasti on MRSA ja ESBL põhjustatud haiguste ravi seetõttu pikem ja keerukam, kuid ei saa olla üldhooldusteenuse mitte osutamise põhjuseks. Nii MRSA kui ESBL diagnoosiga inimestele on võimalik osutada üldhooldusteenust – küsimus on teenuseosutajate ja teenust vahetult osutavate inimeste teadlikkuses (isikukaitsevahendite korrektne kasutamine, hügieeni ja ohutuse tagamine jms), õendusteenuse olemasolu jms.

MRSA ja ESBL käsitlese osas on koostatud infolehed [metitsilliinresistentse stafülokoki \(MRSA\) kandlus või infektsioon](#), [MRSA ehk metitsilliinresistentne stafülokokk](#), [ESBLi ehk laiendatud toimega beetalaktamaasi produtseerivad bakterid ja ESBL, mis saavad olla abiks kvaliteetse ja ohutu teenuse tagamisel](#). Lisaks on Terviseamet koostanud [nakkushaiguste ennetamise ja tõrjealase tegevusjuhendi hooldekodudele](#), mis annab teenuseosutajale vajaliku informatsiooni ja tegevusjuhised.

Alates 2020. aastast rahastab haigekassa öendusteenust üldhooldekodudes. Teenust rahastatakse Eesti Haigekassa lepingu alusel, mis sõlmitakse öendusteenuse osutamise tegevusluba omava juriidilise isikuga. Samaselt kodus pakutavale koduöendusteenusele on inimestele öendusabiteenus hoolekandeesutustes tasuta.

Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamise lepingu olulised punktid

1. Milline teenus on lepingu sisuks
2. Poolte õigused ja kohustused:
 - a) teenuse raames sooritatavad hooldustoiminguid, nt pesemine, toitmine, mähkmete vahetamine, riietamine jne. Samuti võib inimene vajada abi liikumisel, ravimite manustamisel, telefoni kasutamisel jne;
 - b) teenuse osutaja kohustus arvestada, austada ja käituda kooskõlas inimese erivajadustega, kultuurilise tausta, usu ja muu olulisega inimesest tulenevalt;
 - c) ööpäevaringse üldhooldusteenuse korral tagatakse lisaks hooldustoimingutele ka majutus, toitlustamine ning muud toetavad ja toimetulekut tagavad toimingud ja teenused, mis määratakse kindlaks lepingus või hooldusplaanis;
 - d) inimese kohustus arvestada, austada ja käituda kooskõlas teiste teenuse saajate huvide ja õigustega;
 - e) teenuse rahastaja kohustused;
 - f) info vahetamise kohustus. Hinnang teenuse osutamisel täidetud hooldusplaanis püstitatud eesmärkidele. Kirjaliku kokkuvõtte edastamine teenuse rahastajale (eraisik/eestkostja/KOV).
3. Kui üks lepingupooltest on ülalpidaja, siis täpsustada tema kohustused. Reeglina hõlmab see teatud summa maksmise kohustust ning teabe saamise võimalust hooldatava kohta.
4. Arveldamise regulatsioon (milliseks kuupäevaks, kes lepingu osapooltest kui palju tasub, millisele kontole jne).
5. Lepingu tähtaeg, muutmise ja lõppemise regulatsioon.
6. Poolte vastutus ning lepingu vaidlustamise kord. Nt vastutavad lepingupooled lepingu rikkumise, mittenõuetekohase täitmise või tekitatud kahju eest lepingus sätestatud korras ja Eesti Vabariigis kehtivate õigusaktide alusel. Samuti peaks lepingus sätestama, et pooltel on kohustus täita omapoolseid kohustusi nõuetekohaselt, mõistlikult, heas usus, järgides vajalikku hoolsust ning arvestades tavasid ja praktikat.
7. Kõikide osapoolte allkirjad, kas digitaalselt või omakäeliselt allkirjastatuna.